

ULRICH G. SCHOETER

akadémikus, Albert-Ludwigs-Universität Freiburg (Németország)

GLOBÁLIS EGYSÉGES ADÁSVÉTELI JOG – EURÓPAI CSAVARRAL? A CISG EU JOGGAL VALÓ KÖLCSÖNHATÁSA¹

1. BEVEZETÉSE

Preambuluma szerint az Egyesült Nemzetek Szövetségének a nemzetközi adásvételi jogról szóló 1980. április 11-én létrejött szerződésének célja, hogy „hozzájáruljon a nemzetközi kereskedelem jogi akadályainak felszámolásához az áruk nemzetközi adásvételi szerződéseire alkalmazandó egységes szabályok elfogadásán” keresztül. Hasonló szakaszában az Európai Közösséget létrehozó Szerződés rendelkezik a „nemzetközi kereskedelem korlátozásának fokozatos eltörléséről” és „a szükséges mértékű tagállami szabályozás igazításáról a közös piac² működéséhez szükséges mértékben”, így lényegében biztosítva a hasonló célokat, még ha csak regionális szinten is.³

Ez a párhuzamos szabályozás igen általános jelenség része, amelyet az elmúlt években láthattunk, nevezetesen a tagállamok területi szervezetei – elsősorban diplomáciai szempontból, amelyek manapság „regionális gazdasági integrációs szervezeteknek”⁴ nevezünk – kezdték meg harmonizációs munkájukat vagy szerződési jogok egységesítését. Talán a legkiemelkedőbb példa az Európai Unió, de hasonló fejlődés van folyamatban az OHADA-ban Nyugat-Afrikában⁵, Mercosur⁶-nál Dél-Amerikában, és remélhetőleg a jövőben az észak-amerikai szabadkereskedelmi térségben is (NAFTA)⁷. Amióta a nemzetközi adásvételi jogot már világszerte egységesen a CISG szabályozza, ez a fejlődés a regionális és globális jogok együttéléséhez vezetett. Ez általános kérdésként veti fel, hogy mit jelent ez a jelenség a gyakorlatban és miért fontos?

Jelen tanulmány célja többek között, hogy segítségül szolgáljon átgondolni a világ adásvételi jogait, mint ételeket a világ éttermének menüéről, melyről a vendégek – a világ vevői és eladói – választhatnak. Vannak ételek, amelyek ízlenek a vevőknek és vásárlóknak, más ételek csak az egyiküknek, néhány étel pedig túl különös vagy meglepő⁸ ízűnek találnak, míg mások még a világ ügyfelei szerint is ehetetlenek. Sok a felsorolt ételek közül egész egyszerűen nem lesz ismert az országok kereskedői⁹ számára és lehet, hogy nem lesz pincér, aki megmagyarázná az ízeket és az összetevőket.

De van a menüben egy étel, amit mindenki ismer. Ez abból a városból érkezik, amellyel ma találkozunk, és amelyet bécsi szeletnek hívnak. Ez egy tradicionális étel, amelyet évszázadokon át gondosan fejlesztettek ki kivá-

ló séfek. Íze kifinomult és a világ legtöbb részén kapható. Nevezhetjük „nemzetközi ételnek” is. Az adásvételi jog szempontjából ez a Bécsi Vételi Egyezmény vagy CISG.

Más ételek regionális jellegűek és nem egészen értek el hasonló elfogadást a világon. Az uniós jogot, amely Brüsszelben készült és lett elfogadva, összehasonlíthatjuk a kelbimbóval. Ha egy pillanatra elképzeli, ahogy felszolgálják a Bécsi szeletet a tetején a bimbóskelvel, érezni fogja, hogy a CISG és az EU joga közötti kapcsolat nem feltétlenül problémamentes. Alkalmassint, a globális és a regionális jogok közötti fúzió igen sok érdekes aspektust vet fel. Ezek közül kettőre összpontosítok, nevezetesen a CISG és az európai magánjog kölcsönhatására a jogalkotás szintjén (jelen cikk 3. részében), valamint az Európai Bíróság szerepére a CISG értelmezésével kapcsolatban (jelen cikk 4. részében). Mielőtt rátérnék ezekre a témákra, röviden érintem az Egyezmény (CISG) történetét és status quóját az Európai Unión belül (jelen cikk 2. részében).

2. A CISG AZ EURÓPAI UNIÓBAN – TÖRTÉNETE ÉS STATUS QUÓJA

2.1. TÖRTÉNETE

Az Európai Unió szerepe a nemzetközi adásvételi jog egységesítésével összefüggésben visszanyúlik a CISG elődjéhez, az 1964-es Hágai Egyezményekhez (ULIS¹⁰ és ULF¹¹).¹² Miközben a Hágai Egyezmények tárgyalása ebben az időszakban az akkori Európai Gazdasági Közösség (EGK) tagállamok útján folyt, az EGK a saját megfigyelőjét küldte az 1964-es diplomáciai konferenciára, Hágába. A konferenciát követően az akkori hat EGK tagállam egyetértve egymással magukra nézve elfogadták a Hágai Egyezményeket, annak érdekében, hogy kialakítsanak egy egységes adásvételi jogot az EGK-n belül.¹³ Ez a közös megközelítés később kiterjesztették a következő három tagállamra, akik az EGK-ba 1973-ban csatlakoztak és ez többek között ahhoz vezetett, hogy az Egyesült Királyság elfogadta a Hágai Egyezményeket (amelyek, ahogy az nem sokan tudják, mai napig hatályban vannak az Egyesült Királyságban). Ahogy Professzor Ziegel kifejti, az Egyesült Királyság csatlakozását a közös piachoz való csatlakozás ihlette és nyilvánvalóan a brit kormány napjának tekintették,

mint egy jóakarató gesztust az új gazdasági és politikai partnereik felé.¹⁴

Az összehangolt (nyugati) európai közeledése a Hágai Egyezmények felé valójában sikertelen volt, mivel nem óvták meg az EKG tagországokat egy koordinálatlan, a Hágai Egyezményeknek különböző fenntartásokkal való elfogadásától, amelyek nagymértékben csökkentették az Európán belüli egységességet ezen korai globális adásvételi jog elfogadásában. Ugyanebben az időben (és némileg paradox módon) a létező irányítás fokozhatta a nyomást a világ többi részében, a tekintetben, hogy a Hágai Egyezmények túl európaiak voltak.¹⁵

A CISG tervezete során az UNCITRAL-on belül és az 1980-as bécsi diplomáciai konferencián az EK-koordinációt ezért szándékosan kevésbé látható módon intézték.¹⁶ Mindazonáltal már a Konferencia záróünnepségén láthatóvá vált, hogy az érdeklődés a globális adásvételi jog iránt az európai integráció szándéka tekintetében nem szűnt meg létezni. Ezt illusztrálja a német delegáció vezetőjének következő álláspontja: „A Német Szövetségi Köztársaság még nem írta alá a jelen Egyezményt, mert a Kormány át kívánja tanulmányozni más országokkal egyetemben, különösen azzal a céllal, hogy a Közös Piac összes országa aláírja. Kívánatosnak tarja a Kormány ezt a megközelítést.”¹⁷

2.2. STATUS QUO

Amióta az Egyezmény leglényegesebb nemzetközi esz-közzé vált, ami összehangolja a szerződési jog anyagi szabályait az EU-n¹⁸ belül: az EU jelenlegi 27 tagállama között, nem kevesebben, mint 23 tagállam már ratifikálta a CISG-t. Ez azt jelenti, hogy az EU-ban a nemzeti bíróságok túlnyomó többsége alkalmazza az Egyezményt a legtöbb nemzetközi adásvételi jogi esetben, amelyeket tárgyalási jegyzékbe vesznek. Ami azt illeti, az EU-ban a jelenlegi legtöbb CISG szerződő állam – tizenhárom a huszonnégyből¹⁹ – még azelőtt csatlakozott a CISG-hez, hogy az EU-hoz csatlakoztak volna. Ezekben az államokban a globális egységes adásvételi jog emiatt nagyobb tradícióval bír, mint a regionális harmonizáció az EU-n belül.

3. A CISG ÉS A MAGÁNJOG EURÓPAI HARMONIZÁCIÓJA

A legtöbb tudományos értekezés a regionális és globális jog egymás melletti létezéséről elsősorban az annak a jogalkotásra gyakorolt hatására összpontosít. A CISG és a magánjog európai harmonizációja emiatt az első a két terület közül, amelyeket vizsgálni fogunk.

3.1. A CISG – ÖSZTÖNÖZNI AZ EURÓPAI JOGALKOTÓKAT

Kezdjük a módszerek megnevezésével, amelyekben a CISG inspirálta az európai jogalkotókat. Más szavakkal, mi volt az a globális „bécsi szelet”, amely hatással volt a brüsszeli szakácsokra?

3.1.1. A CISG, mint modell az EU jogához

A múltban a CISG-t az EU jogalkotók néhány alkalommal használták, mint modellt az európai szerződésjogi szabálytervezetekhez²⁰, így eszközként szolgált az egységes hazai jog fejlődéséhez az Európai Unión belül.²¹ Az Európai Parlament 2001-ben a tagállamok polgári és kereskedelmi jogának közelítéséről szóló állásfoglalásában határozottan kifejtette, hogy az Egyezmény a jövőbeli közös jog alapja.²²

3.1.1.1. A Fogyasztói Értékesítési Irányelv (1999)

A legfontosabb példa az EU-ban az Egyezmény jogalkotásra gyakorolt hatásával kapcsolatban az bizonyos Fogyasztói Értékesítési Irányelv,²³ amelyet 1999-ben fogadtak el: szabályai – legalábbis tervezetében – a CISG szabályain alapultak²⁴, és egy szerző tanulmányában az Irányelvet úgy jellemezte, mint „a CISG másolatát fogyasztói szinten”.²⁵ Azt gondolom, hogy a globális jog által inspirált regionális jog általában egy jó dolog, mivel közelít mindkét jogrendszerhez és ez által jelentősen megkönnyíti a kereskedők, a jogi képviselők és a bíróságok dolgát, hogy eligazodjanak az egységes jog rendszerében.

Habár meg kell jegyezni, hogy a Fogyasztói Értékesítési Irányelv szövege, annak elfogadáskori szövege szerint, számos fontos pontban különbözik a CISG-től.²⁶ Megemlítve itt a CISG 35. cikkét, az Irányelv ebből adódóan nem rendelkezik azokkal a tulajdonságokkal, amelyet modelleként bemutatott [CISG 35. cikk (2) bekezdés c) pontja], habár a különbségek nem mindig azonnal egyértelműek. Pontosan úgy, mint a bécsi szeletnél, ami csak akkor igazi, amikor borjúhúsból készül²⁷, néha persze találkozhatunk más variációkkal, amelyek disznóhúsból készülnek, de mégis hasonlóan néznek ki. Ez jogi ételeink esetében gyakorlati hatással van az értelmezési szintre, amelyet később fogok megnevezni.²⁸

3.1.1.2. Más EK irányelvek

Eltekintve a Fogyasztói Értékesítési Irányelvtől számos EK irányelv és európai jogi aktus, amelyre, legalább is számos szerző szerint, hatással volt a CISG.²⁹ Ezt az állítás támasztja alá, gondolat persze vitatható, hogy nehéznek tűnik megtalálni a jogalkotásának eszközeit a jogtörténetben; és az Egyezmény modelljének hatása – ha van ilyen – tud csak ilyen hatást gyakorolni a megfogalmazásra sokkal kisebb mértékben.

Ezen ellentmondás ellenére (az Európai Bizottság tisztviselője) vitatta, hogy a Késedelmes Fizetésekről szóló EK Irányelvet (2000)³⁰ a CISG inspirálta volna³¹. Habár más szerzők az ellentétes álláspontot képviselték és az Európai Bizottságot (ami felelős volt a Késedelmes Fizetési Irányelv javaslat kidolgozásáért) vádolták annak vaksága miatt az EU-tagállamok nemzetközi egyezményei felé³², legalább is az Irányelv első tervezete számos módon volt nem összeegyeztethető a CISG rendelkezéseivel.³³

Ahogy azt már bemutattam részleteiben máshol,³⁴ a Késedelmes Fizetésekről szóló Irányelv végül is még mindig ellentmondásos az Egyezménnyel,³⁵ ezért fontos eldönteni, hogy vajon végül az Egyezmény vagy az Irányelv érvényesül-e?³⁶

Egy szerző amellet érvelt, hogy az EK Utazási Cso-mag Irányelvére (1990)³⁷ és az EK Átutalási Irányelvére

(1997)³⁸ szintén hatással volt a CISG³⁹, habár néhány ötlet nem tűnik fel azonnal.⁴⁰ Egy utolsó példája az európai jogi szabályozásnak, ami a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló 1980. június 19-én létrejött Római Egyezmény (amelyet már a Róma I. Egyezmény váltott fel azóta⁴¹) 18. cikke, ami Giuliano és Lagarde tisztviselőknek a Római Egyezményről szóló jelentése szerint a CISG 7. cikkének szövegén alapul.⁴²

3.1.2. A CISG, mint ok az EU jogának megváltoztatására: a brüsszeli rezsim a jogalkotásban

Néha a CISG más módon is ösztönözte az európai jogalkotókat, nevezetesen az EU jog megújításánál, így csökkentve a Vételi Egyezmény befolyását.

3.1.2.1. A Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének első pontja: a CISG az európai exportőrök „kedvesévé” válik

Ez különösen az úgynevezett 1968-as Brüsszeli Egyezményre vonatkozott, amely a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló és 1973 és 2002 között volt alkalmazható, amely szabályozta azt a kérdést, hogy az EU-n belül melyik bíróság rendelkezett joghatósággal többek között a nemzetközi adásvételi jogból eredő viták eldöntésére. A Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének első pontja kifejti, hogy „a Szerződő Államban lakóhellyel rendelkező személy a másik Szerződő Államban a szerződéses ügyekben perelhető a szóban forgó kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróságok előtt”. A híres Tessili-ügyben, amely egyike az első Brüsszeli Egyezmény hatálya alatt eldöntött ügyeknek, az Európai Bíróság ítéletében akként határozott, hogy a teljesítés helyét a szerződés anyagi jogának alkalmazásával kell meghatározni.⁴³ Azokban az ügyekben, ahol a CISG volt irányadó a szerződésekre, az volt a követendő, hogy a teljesítés helye mind az eladó megfelelő áru szállítására vonatkozó kötelezettsége, mind a vevő vételár megfizetésére vonatkozó kötelezettségére tekintettel az eladó telephelye volt (CISG 31. és 57. cikke).⁴⁴

A Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének első pontjának megfelelően mindig megengedett az eladónak pert indítani hazai bírósága előtt, amikor CISG szerinti szerződést kötött. Nem meglepő, (némileg véletlenszerű) hogy ez a taktikai előny, amely a Brüsszeli Egyezmény és a Bécsi Egyezmény kölcsönhatása adott az eladónak, állítólag a CISG-t valamiféle „exportőrök kedvesévé” változtatta⁴⁵, és ez lehetett az ok, amiért az európai bíróságok viszonylag gyorsan nagy számban hoztak ítéleteket a CISG vonatkozásában a Vételi Egyezmény kezdeti éveiben.

Van egy bizonyos ironia az európai peres eljárás és a globális egységes adásvételi jog közötti kölcsönhatásban, amely láthatóvá válik, amikor az okokat keressük, amelyeket az Európai Bíróság a Tessili-ügyben előadott:

*Tehtett arra a feltűnő különbségre, amely a szerződések nemzeti joga és valamely egységesen alkalmazott anyagi jog fejlődésének szakaszában merül fel, nem lehetséges, hogy bármilyen lényeges útmutatást adjon az 5. cikk (1) bekezdés szerinti szerződéses kötelezettségek teljesítési helyének értelmezésére.*⁴⁶

Tessili-ügyben, amely olasz–német adásvételi szerződésről szólt, az Európai Bíróság 1976-ban hozta meg ítéletét, de az adásvételi szerződés, amely alapjául szol-

gált a vitának, már 1971 áprilisában megkötötték. Ekkor az ULIS még nem lépett hatályba Németországban (ahol a vevő benyújtotta a keresetét)⁴⁷, tehát a bíróság álláspontja az alkalmazható anyagi jog egységességének hiányáról pontos volt, legalább is az adott esetben. Azonban egyszer csak az anyagi adásvételi jog egységítése elindult előre – először az ULF és az ULIS bővebb átültetésére került volna sor az európai közösségi jogba, későbbiekben pedig a CISG elfogadása és ratifikálása – majd kiderült, hogy a globális egységes adásvételi jog tartalmazta az eladási hely szerinti szabályokat (amikor a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének első pontját alkalmazták), amelyek arra az eredményre vezettek, amik eljárási szempontból nemkívánatosak. *Soha semmi sem tökéletes!*

3.1.2.2. A Brüsszel I. szabály 5. cikkének első pontja: probléma megoldva?

CISG 31. és 57. cikke szerinti eljárásjogot számos kritika érte a Brüsszeli Egyezmény hatálya alatt.⁴⁸ Ezen kritikus vélemények hatása fokozódott az által a tény által, hogy az 5. cikk első pontja a Brüsszeli Egyezmény speciális joghatóságának legfontosabb alapjává vált. Kísérletet tettek arra, hogy megállítsák a brüsszeli rendszert abban, hogy kölcsön vegye a Bécsi Vételi Egyezménytől⁴⁹ a teljesítés helyét, erre tekintettel az Európai Bizottság javasolt egy felülvizsgált 5. cikket, amely a Brüsszel I. szabály⁵⁰ részeként került meghatározásra és 2002-ben hatályba lépett a Brüsszeli Egyezmény helyett.

A Bizottság kijelentette, hogy az új 5. cikk tartalmazza „a teljesítés helyének gyakorlati meghatározását”.⁵¹ Ez biztosítja így azt, hogy „e rendelkezés szándéka, hogy a szóban forgó kötelezettség szerinti teljesítés helye az a tagállam legyen az adásvétel ügyében, ahová a szerződés hatálya szerint az árut szállítják, vagy kellene szállítani”. Ha ezt az új cikket a joghatóságra vonatkozó uniós jogszabályokhoz igazították, akkor már nem kell a CISG-re támaszkodnia? Ezt nehéz megmondani: legalábbis az olasz legfelsőbb bíróság egyik, a Brüsszel I. szabályának 5. cikkének hatályával kapcsolatos véleményében kifejtette, hogy a teljesítés helyét még mindig a CISG szerinti szabályok szerint kell meghatározni, nevezetesen annak 31. cikke alapján.⁵² Néhány szerző hasonló állásponton van.⁵³ 2008 nyara óta az előzetes döntéshozatali szabályok⁵⁴ az Európai Bíróság előtt függőben vannak – így várunk kell, hogy meglássuk, mi lesz belőlük.

Jelen pillanatban, arra következtethetünk, hogy a pincérek a brüsszeli étteremben észrevették, hogy a bécsi szelet szerencsétlen hatást vált ki, amikor rossz fajtájú terítéken szolgálják fel, de a reakció csupán anynyi, hogy a korábban használt papírtányérokat más fajtájú papírtányérokra cserélik.

3.2. ELLENTÉTES PÉLDÁK: TILTSUK KI AZ ELEFÁNTOT A SZOBÁBÓL?

3.2.1. Az európai „opcionális eszköz” és a CISG

Az európai jogalkotás nem mindig volt összhangban a CISG-vel. Eltekintve a régi EK Irányelvektől, amelyek tartalmaznak olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek a Bécsi Vételi Egyezmény rendelkezéseivel – a már említett Késedelmes Fizetésről szóló EK Irány-

elv⁵⁵ – és összpontosítanak az EU folyamatban lévő jogalkotási terveire, az úgynevezett „opcionális eszköz”-re. Ezzel a furcsa kifejezéssel Brüsszel egy jogi eszközre utal, ami az egységes európai szabályokat alapítja meg a szerződési jog különböző területein⁵⁶, többek között az adásvételi jogot.⁵⁷ Ez választható lenne, mivel a felek be- vagy kiléphetnének belőle.⁵⁸ Ezek a tervek nyilvánvalóan igen fontosak a CISG esetében, mivel ezek gyakorlatilag egy európai hasonmást eredményeznének a Vételi Egyezmény esetében.

3.2.2. Hogyan lehet elkerülni az átfedést az opcionális eszköz és a CISG között

Ez felveti a kérdését annak, hogy hogyan lehet elkerülni az átfedést az európai opcionális eszköz és a CISG között. Két megközelítés juthat eszünkbe: az első, hogy szükség van-e az adásvételi jog rendelkezéseire az opcionális eszközöknél. Ezután a CISG már biztosítja az egyensúlyt és a bevált szabályokat az adásvételi jogban és az Egyezmény annak 6. cikke alapján „választható”. Emellé jön egy további előnye a hasonló szabályokat kínáló nemzetközi szerződéseknek az EU-n belül és a felekkel harmadik országokban. Ennek következtében meggyőzően indokolni lehetne azzal, hogy az értékesítési jogot hagyják ki az ajánlott opcionális eszközökből és helyette a CISG-t lehessen használni a regionális jog hézagjainak kitöltésére.⁵⁹

Ráadásul az EU (kellene) és tudna élnie saját törvényhozásával – bármelyik EK rendeletet [249. cikk (2) bekezdése az EK-Szerződésnek] vagy az EK Döntést [249. cikk (4) bekezdése az EK-Szerződésnek]⁶⁰ alapján – és kényszerítenie a maradék négy tagállamot, amelyek még nem ratifikálta a CISG-t⁶¹, hogy ratifikálják azt amilyen gyorsan csak lehet.⁶² Ilyen következő lépéssel kell kiegészíteni azt, hogy az EU-n belüli CISG tagállamok, amelyek az Egyezményt⁶³ fenntartással fogadták el, kötelesek legyenek azt visszavonni.⁶⁴

Ez a megoldás előnyös, de előfordulhat, hogy különböző okok miatt nem történik meg.⁶⁵ A nemzetközi adásvételi jogi szabályokban valóban tartalmazták a jelentős tervezeteket egy opcionális eszközre, ami jelentős mértékben különbözött a CISG szabályaitól.⁶⁶ Ezért egy második (és talán sokkal valószínűsőbb) megközelítés tartalmaz egy kifejezett záradékot (úgynevezett: Relationsnorm)⁶⁷ az opcionális eszközben, hogy a CISG érvényesül a két jogintézmény közötti vitás ügyekben.⁶⁸

3.2.3. Az Európai jog és CISG közötti probléma feloldása: Bécs kijátssza Brüsszelt

Habár mivel a fent említett záradék nem tartalmaz minden olyan EU jogi aktust, ami különbözik a CISG-től, így az EU joga és a CISG közötti konfliktus folyamatosan fennáll. Ha egy ilyen konfliktus felmerül, a bíróságok az EU tagállamaiban igen nehéz helyzetben találják magukat: egyrésztől jogilag kötelező alkalmazniuk az EK Irányelveket és Szabályokat, mert ez az európai egyezményekből folyó kötelezettségünk, másrésztől jogilag kötelező alkalmazniuk a CISG-t, mivel a CISG olyan szerződés, amely a nemzetközi közjog értelmében kötelező a résztvevő államokra.

Sokat írtak arról a kérdéssel, hogy hogyan lehet ezt a problémát megoldani.⁶⁹ Az uralkodó vélemény helyesen feltételezi, hogy a CISG 94. cikke (a CISG 90. cikke helyett⁷⁰) jelentős kezdőpont⁷¹: sem az EK Irányelv, sem az EK Szabály nem jogosult, mint nemzetközi egyezmények a CISG 94. cikkén belül, hanem inkább azt eredményezik, hogy az EU tagállamai azonos vagy szorosan kapcsolódó jogi szabályokkal rendelkeznek az abban szabályozott ügyekben, mint a CISG 94. cikkében szereplők. Az úgynevezett Relationsnorm lehetővé teszi az olyan regionális jogszabályi harmonizációt, ami a CISG felett uralkodik, de megköveteli, hogy hivatalos nyilatkozatot tegyenek az ENSZ főtitkárának (letéteményesi funkcióját az Egyezmény 89. cikke tartalmazza). Ilyen hivatalos nyilatkozat még nem készült (és nem is nyújtottak be, talán majd a jövőben).

Részletekbe történő bocsátkozás helyett, lényeges, hogy „a jelenlegi állapotában a jogi fejlődésnek” (ha használhatom a jellegzetes EU kifejezést), a Bécsi Vételi Egyezmény kijátssza az EU másodlagos jogát.⁷² Elegendő azt mondani, hogy ez az értékelés nem jelenti azt, hogy hátra dőlhetünk és tartózkodhatunk az előttünk zajló konfliktusok megoldásától – ennek az ellenkezője igaz, mivel minden séfnek gondoskodnia kell arról, hogy a konyhájában használt hozzávalók összepasszoljanak. Ha ez nem lehetséges, egy jól megírt menünek legalább is világossá kell tennie a vendég számára, hogy melyik ételleket nem lehet kombinálni.

3.3. AZ EURÓPAI KIEGÉSZÍTÉSEK A CISG-HEZ

Elteltekintve a már tárgyalt pontoktól, sok jót el lehet mondani az EU harmonizációjával kapcsolatban, amely nincs megnevezve a CISG-ben, és amely jelenleg a hazai jog szerint működik. Felmerülnek olyan kérdések, mint a követelések kezelése, vagy ami éppen eszünkbe jut. Ezért az európai szabályokat kiegészítik a CISG szabályai, amelyek jelentős hatás gyakorolnak a jelenlegi helyzetre, mivel tartalmuk sokkal könnyebben megállapítható, mint 27 különböző hazai szerződési jogé. Ez az előny kedvezően működik mindkét az EU területén található, mind más harmadik országokban lévő feleknél. Az előző élelmiszer hasonlatom alapján az EU ezáltal létrehozná a bécsi szeletének új változatát, ami jobban fogyna, mint a hagyományos menüben a jelenlegi tintahalas vagy savanyú káposztás alapú.

4. AZ ADÁSVÉTELI JOG ÉRTELMEZÉSE AZ ÁLLAMOK REGIONÁLIS SZÖVETSÉGÉBEN

Most pedig a CISG értelmezése felé fordulunk. A használt példánál maradva, a globális menünk elkészítésénél számos problémával találkozunk: a szakács túl-sütheti az ételt, erős fűszereket használhat, vagy minden egyes alkalommal máshogy készíti el az ételt. Ismét két kiválasztott szempontra koncentrálok.

4.1. A CISG REGIONÁLIS ÉRTELMEZÉSÉNEK VESZÉLYE

Amikor a CISG regionális értelmezésének lehetőségére gondolunk, kezdésként meg kell kérdeznünk magunktól: miért alakulhat ki ilyen regionális értelmezés? En-

nek számos oka van. Az első, hogy a földrajzi és kulturális közelség egy azonos régióban az országok között a bíróságokat arra vezeti, hogy az Egyezmény értelmezése során elsődlegesen vegyék figyelembe az azonos régióban más bíróságok által hozott határozatokat.⁷³ Másodsorban a regionális jog azonos vagy hasonló szabályokat alkalmaz, mint a CISG, akkor a bíróságok az Egyezmény értelmezésekor iránymutatásként kell hogy figyelembe vegyék a regionális jogot. Harmadszor a bíróságok szándékosan értelmezhetik a CISG-t hasonlóan a regionális joghoz, annak érdekében, hogy elkerüljék a lehetséges konfliktust a regionális jog és a globális jog között.⁷⁴ Ezen háttér ellenére, következképpen hiszek abban, hogy a globális adásvételi jog regionális értelmezése jó irányba halad a jövőben. Az európai bíróságoknál ez a CISG alkalmazását eredményezheti „egy európai csavarral”.⁷⁵

Ez a felemelkedés további kérdést vet fel: a regionális értelmezés jó dolog vagy sem? E tekintetben számos nézet látott napvilágot. Néhány szerző szerint – beleértve Professzor Flechtner, akivel általában sok kérdésben egyetértek – üdvözölte a regionális értelmezést és figyelembe vette azokat, mint nélkülözhetetlen lépéseket az egységes értelmezéshez vezető úton.⁷⁶ Ebben a tekintetben azonban nem értek egyet Professzor Flechtnerrel, mivel véleményem szerint a CISG 7. cikk (1) bekezdése szerint a globális egységesség az Egyezmény értelmezésében és a regionális értelmezés kerürendő,⁷⁷ mivel ez egy nagyobb veszélyt alapoz meg⁷⁸, mint a hazai jog szemüvegén keresztül nézett CISG, amelynek 7. cikk (1) bekezdése vitathatatlanul a megelőzésre törekszik.⁷⁹ Különösen félek attól, hogy a regionális értelmezések nemsokára megszilárdulnak és szinte lehetetlen lesz változtatni rajtuk, még inkább olyan értelmezések erősödnek majd meg, amelyeket csupán a hazai jog fog majd befolyásolni. Ez a veszély úgy tűnik különösen erős volt, amikor a regionális értelmezés alakult ki a CISG regionális joggal összhangban történő értelmezése során. Az eredmény az lehet, hogy az eladók és a vevők, akik a világ különböző területeiről jönnek, gyakran meglepődnek a CISG értelmezésével kapcsolatban, amikor meg kell azt vitatniuk különböző régiók bíróságain.

Nézzem meg egy amerikai séfet, akinek a napi munkája javarészt a nemzeti étel, a hamburger előkészítéséből áll. Amikor váratlanul egy vendég bécsi szeletet rendel tőle, azt gondolja: nos, a hamburgerem receptje itt most nem alkalmazható.⁸⁰ Habár a kollégám mostanában elmondta nekem, hogy azonosak a lépések a kérdéses étel összetevői esetében a Hamburgeréhez képest. Úgy tűnik, hogy mind a hamburgert és a bécsi szeletet kívülről kenyér is borítja, és mindkettőben van belül hús. Így az én regionális hamburger receptem hasznos útmutató abban a kérdésben, hogy hogyan kell elkészíteni a bécsi szeletet.⁸¹

Ez az oka annak, hogy miért tűnik eléggé meglepő ízűnek az ingyenc számára néhány egyesült államokbeli helyi étteremben rendelt bécsi szelet. Úgy gondolom, hogy emiatt szükséges figyelmen kívül kell hagyni a regionális recepteket és megfogadni a regionális kollégájától kapott tanácsot. A bécsi szelet receptkönyvének 7. cikkének (1) bekezdése inkább elvárja a séftől, hogy vegye figyelembe a régiója határain túlmutató informá-

ciókat, annak érdekében, hogy megfelelően elkészítse az ételt.⁸²

4.2. AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ÉS A CISG

Utolsó felhozott témám: a Luxembourgban található Európai Bíróság és annak a CISG-re vonatkozó szerepe. Röviden érintve azt a hatást, hogy a CISG már rendelkezik az uniós irányelvek és szabályok értelmezésével, egy másik igen vitás kérdést tárgyalok, nevezetesen a CISG értelmezésével lehetségesen megbízott Európai Bíróság kérdését.

4.2.1. A CISG befolyása az EU jog értelmezésére

Mivel a CISG-t néha, mint modellt használják az EU magánjogi törvényeihez,⁸³ nem teljesen meglepő az, hogy a jogtudósok az Egyezményt egyfajta kézikönyvként tekintik az EU jogának értelmezésekor.⁸⁴ Ez a megközelítés, amely támogatandó, azt jelenti, hogy a rendelkezések, ilyen módon az EU Irányelvek, kétség esetén a CISG hasonló rendelkezésével összhangban értelmezendők – az Európai jogot a globális adásvételi jog fényében lenne szükséges olvasni.

A most leírt tudományos javaslat nyilvánvalóan nem jutott el a luxemburgiak fülébe: néhány újabb eljárásban, ami az EU jog értelmezésével foglalkozott, a valójában a CISG-t említették meg, habár csak futólagosan. Az Európai Bíróság főtanácsnoka például a CISG 46. cikkének (2) bekezdésére vonatkozóan, az EK Fogyasztói Értékesítési Irányelvének 3. cikkének (2) bekezdése értelmezésekor⁸⁵ és a CISG 78. cikke a tagállamoknak a Bizottságnak fizetendő kamatfizetési kötelezettség alátámasztására.⁸⁶ A CISG 78. cikkére hivatkozott az Európai Bíróság első fokon egy határozatában egy másik kamatkifizetési kérelemben ismételtlen a Bizottság ellen.⁸⁷ Mindazonáltal az Európai Bíróság még nem hivatkozott ítéleteiben a CISG-re.

4.2.2. Az Európai Bíróság hatásköre a CISG értelmezése során az ügyel szemben

Ameddig az egységes Vételi Egyezmény értelmezése önmagára vonatkozik, az egyik legáltalánosabb kritika az illetékes nemzetközi bíróság hiánya, ami biztosítja az egységes jogértelmezést.⁸⁸ Más szerzők ezt gyakran a CISG „születési rendellenességének” nevezik.⁸⁹ Ezen háttér ellenére gyakran javasolják, hogy az Európai Bíróság, amely többek között felelős az EU jogának értelmezéséért az ügynevezett elsődleges szabályokon keresztül (EK-Szerződés 234. cikk), ugyanolyan tekintettel tudna lenni a CISG-nek.⁹⁰ Valójában ez a javaslat már az ULIS idején elkészült.⁹¹

Az ilyen jogi előfeltételek szerepe jelenleg nem teljesül, de valóban létrehozhatók a meglévő EK Szerződés alapján, ahogy arra az EU tagállamok vágyanak.⁹² Egy lehetséges út az Európai Bíróság értelmező erejének létrehozásához, hogy a CISG-n keresztül fogadhatnák el az ügynevezett „Értelmezési Protokollt”, a nemzetközi magánjog hatálya alatti egyik eszközt.⁹³ Egy ilyen megközelítés kapcsán az Európai Bíróság megállapította⁹⁴, hogy ez megfelel az EK elsődleges jogának, továbbá az Értelmezési Protokollokat az elmúlt években sikeresen

alkalmazták a Brüsszeli Egyezményrel, a Luganói Egyezményrel és a Római Egyezményrel kapcsolatban.

Így érdekes kérdés, hogy egy nemzetközi bíróság valóban elengedhetetlen az egységes jog egységes értelmezéséhez?⁹⁵ Személy szerint nem hiszem, hogy az, és nem vagyok ezzel egyedül. Már Ernst Rabel 1929-ben, nyolcvan évvel ezelőtti írásában elutasította a nemzetközi bíróságok azonnali felhívását, túlzottnak titulálva azt.⁹⁶ Továbbá van még egy veszély is, ha az Európai Bíróságot a CISG értelmezésére bízzák meg: először is, az világos, hogy az EU tagállamaiban csak a bíróságok fordulhatnak az Európai Bírósághoz kérdéssel, mivel egyik bíróság sem fogadhat el kötelező erejű értelmezést olyan bíróság által, amelyben nem választott bírák vannak.⁹⁷ Másodsorban ez azzal a kockázattal járna, hogy az európai bíróság konkrét európai értelmezést dolgozna ki a CISG-ről az európai forrásokból származó útmutatásul. Harmadszor pedig rá kellett mutatni, hogy az Európai Bíróság régi magánjogi értelmezését széles körben elrugaszkodottnak tekintik.⁹⁸ Ez nem meglepő, mivel bírít nem a magánjogi ügyekben szer-

zett tapasztalataik alapján választja ki,⁹⁹ hanem az állami joggal, az alkotmányjoggal és a kormány gyakorlataival kapcsolatos szakértelmük alapján. Mindezek után az Európai Bíróság elsődlegesen az EU alkotmánybíró-sága.¹⁰⁰ Így a CISG értelmezési döntőbizottságába való kinevezésére hasonlítana ahhoz, mintha a bécsi születelkészítésére híres sushi szakácsok egy csoportja kerülne felvételre, ami nem utolsósorban igen kockázatos lenne.

Ezért az előnyös alternatíva abban rejlik, hogy: (1) a választottbírák és a kereskedelmi bíróságok együttműködése a CISG világában; (2) a kommentátorok és a jogtudósok közreműködése, akik segítik a gyakorló jogászokat az Egyezmény közös megértésének kialakításában; és persze (3) nemzetközi projektek, mint a CISG Tanácsadó Testülete.¹⁰¹ Megvizsgálva ezeket a közös erőfeszítéseket, biztos vagyok abban, hogy a CISG receptje jó kezekben van.

fordította: BERGENDI-RÁCZ DIÁNA

Jegyzetek

- Jelen tanulmányt fordította: Bergendi-Ráczi Diána LL.M., PhD-hallgató (KRE-ÁJDI). A tanulmány eredeti címe: Ulrich G. Schoeter: *Global Uniform Sales Law – with a European Twist?* (Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration, Vol. 2009, pp. 179–196.). A szerző írásban hozzájárult ezen művének magyar nyelvre történő fordításához. A tanulmány a Conference 'Issues on the CISG Horizon – Conference in Honour of Peter Schlechtriem (1933–2007)' címmel Bécsben tartott előadáson alapul, amelyet a Szerző 2009. április 2-án tartott.
- Preambuluma és a 3. cikk (1) bekezdés h) pontja az EK Egyezménynek, Az Európai Unió Hivatalos Lapja, No. C321, 2006. december 29., 37. o.
- Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht. Verhältnis und Wechselwirkungen*, 2005, Sellier European Law Publishers, München, 16. § (2) bekezdés
- Lásd például a joghatóságról szóló Hágai Egyezmény 29. cikkében, amely hatályba lépett 2005. június 30-án.
- Lásd: Castellani, L. G., "Ensuring Harmonisation of Contract Law at Regional and Global Level: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods and the Role of UNCITRAL" (2008) *Uniform Law Review*, 115. o.; Schroeter, U., "Das einheitliche Kaufrecht der afrikanischen OHADA-Staaten im Vergleich zum UN-Kaufrecht" (2001) *Law in Africa* 163. o.
- Lásd Ramos da Silva, E., *Rechtsangleichung im MERCOSUL*, 2002, Nomos, Baden-Baden, 77. o.
- Lásd még a leggyakoribb hivatkozásokat: Kronke, H., "UNIDROIT 75th Anniversary Congress on Worldwide Harmonisation of Private Law and Regional Economic Integration: Hypothesis, Certainties and Open Questions" (2003) *Uniform Law Review* 10, 12. o.
- Cf. Honnold, J. O., *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*, 3rd ed., 1999, Kluwer, The Hague, 30. bekezdés, amely szerint „elavult jogi képletek, amelyek még mindig bonyolítják a belföldi adásvételi jogot. Elvezethetünk a jogi régiségek és a zseniális körülmények patnijában, amelyeknek az alapvető reformot kellett helyettesíteniük, de ezeket az észteitáiki értékeket nem értékelheti egy modern kereskedő, és különösen kereskedelmi partnere más jogi hagyomány által.”
- Uo. 45. bekezdés: „az a bizonytalanság, amely annak köszönhető, hogy az alkalmazandó nemzeti jog ismeretlen (és gyakran nem értelmezhető) a felek legalább egyik részéről.”
- A Nemzetközi Adásvétel Egységes Értelmezéséről szóló Hágai Egyezmény, hatályba 1964. július 1-jén lépett.
- A Nemzetközi Adásvétel Szerződés megkötés Egységességére vonatkozó Hágai Egyezmény, hatályba 1964. július 1-jén lépett.
- Lásd: Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 2. 2. § (2).
- Herber, R., "Das VN-Übereinkommen über internationale Kaufverträge" (1980) *Recht der Internationalen Wirtschaft* 601-2; Plantard, J.-P., "Un nouveau droit uniforme de la vente internationale: La Convention des Nations Unies du 11 avril 1980" (1988) *Clunet* 311–313. o.
- Ziegel, J., "The Future of the International Sales Convention from a Common Law Perspective" (2000) 6 *New Zealand Business Law Quarterly* 336–337. o.
- Cf. Date-Bah, S.K., "The Convention on the International Sale of Goods from the Perspective of the Developing Countries" in *La vendita internazionale – La Convenzione di Vienna dell' 11 Aprile 1980, Atti del Convegno di Studi di S. Margherita Ligure (26–28 settembre 1980)*, 1981, Guiffè, Milano, at p. 26; Honnold, J.O., *Uniform Law for International Sales*, 9. o.
- Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 2. 2. § (2)
- Herber, R., in *United Nations Conference on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna, 10 March – 11 April 1980, Official Records: Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees*, 1981, United Nations, New York, 264. o.; A későbbi lépésekről: Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 20–22. sorok.
- Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on European Contract Law of 11 July 2001, COM (2001) 398 final, 18. bekezdés.
- Ausztria, Bulgária, Cseh Köztársaság, Észtország, Finnország, Magyarország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Románia, Szlovák Köztársaság, Szlovénia és Svédország.
- Az Egyezményt használták a hazai és a regionális jogi reformokhoz, lásd: Schlechtriem, P., "Introduction" in Schlechtriem, P. and Schwenger, J. (eds.), *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*, 2nd ed., 2005, Oxford University Press, Oxford, 10. o.; Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 16§
- Bridge, M., "A Comment on 'Towards A Universal Doctrine of Breach – The Impact of the CISG, by Jürgen Basedow'" (2005) 25 *International Review of Law and Economics*, 501–502. o.
- European Parliament resolution on the approximation of the civil and commercial law of the Member States of 15 November 2001, *Official Journal of the European Communities* No. C-140 E of 13 June 2001, 539. o.
- Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council of 25 May 1999 on certain aspects of the sale of consumer goods and associated guarantees, *Official Journal of the European Communities* No. L 171, 1999. július 7., 12–16. o.
- jellemzően lásd még: Commission of the European Communities, Proposal for a European Parliament and Council Directive on the sale of consumer goods and associated guarantees of 18 June 1996, COM (1995) 520, *Official Journal of the European Communities* No. C-307 of 16 October 1996, 8. o.; „Ez az irányelvjavaslat hozzá fog járulni a meglévő nemzeti szabályok egyszerűsítéséhez is, a szakemberek közötti nemzetközi árukereskedelemler vonatkozó hatályos jogszabályok közelítésével (1980. évi bécsi egyezmény). A javaslat számos utalást tartalmaz a CISG-re, gyakran kijelentve, hogy a javasolt irányelv rendelkezése „közvetlenül” az egyezmény rendelkezéseire épül.”
- Micklitz, H.-W., "Ein einheitliches Kaufrecht für Verbraucher in der EG?" (1997) *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 229–230. o.
- Lásd részletesen: Magnus, U., "Der Stand der internationalen Überlegungen. Die Verbrauchsgüterkauf-Richtlinie und das UN-Kaufrecht" in Grundmann, S., Medicus, D. and Rölland, W. (eds.), *Europäisches Kaufgewährleistungsrecht. Reform und Internationalisierung des deutschen*

- Schuldrechts, 2000, Heymanns, at pp. 79ff; Mittmann, A., *Einheitliches UN-Kaufrecht und europäische Verbrauchsgüterkauf-Richtlinie. Konkurrenz- und Auslegungsprobleme*, 2004, Peter Lang, Frankfurt, 75. o.; Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 6. §. 188–290. o., § 15. § 89–120. o.; Troiano, S., "The CISG's Impact on EU Legislation" (2008) *Internationales Handelsrecht*, 221–225. o.
- 27 Megjegyzendő, hogy Ausztriában az osztrák Lebensmittelsicherheits- und Verbraucherschutzgesetz 76. §-a szerint kiadott hivatalos Codex Alimentarius Austriacus (Österreichisches Lebensmittelbuch – Osztrák Élelmiszer-kódex) kifejezetten előírja, hogy egy edényt csak Wiener Schnitzel-nek lehet nevezni, ha borjúból készül.
- 28 *infra* 4. rész.
- 29 Cf. Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 16 §. 45–46. o.
- 30 Directive 2000/35/EC of the European Parliament and of the Council of 29 June 2000 on combating late payment in commercial transactions, *Official Journal of the European Communities* No. L 200 of 8 August 2000, 35–38.
- 31 Schulte-Braucks, R., "Zahlungsverzug in der Europäischen Union" (2001) *Neue Juristische Wochenschriften* 103–107; Schulte-Braucks, R., "Auf dem Wege zu einem europäischen Privatrecht: Das Beispiel der Richtlinie zur Bekämpfung von Zahlungsverzug im Geschäftsverkehr" in Schwintowski, H.-P. (ed.), *Entwicklungen im deutschen und europäischen Wirtschaftsrecht: Symposium zum 65. Geburtstag von Ulrich Irminger*, 2001, Nomos, 75–88.
- 32 Freitag, R., "Ein Europäisches Verzugsrecht für den Mittelstand?" (1998) *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 559–562.
- 33 *ibid.*, 562; Hager, G., "Article 64" in Schlechtriem, P., *Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht – CISG – 3rd ed.*, 2000, C.H. Beck, Munich, 5 bekezdés: 'schwerer Einbruch in das System des CISG'.
- 34 Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, at § 6 paras. 337–399, 15§, 121–166.
- 35 Schlechtriem, P., *Internationales UN-Kaufrecht*, 4th ed., 2007, Mohr, Tübingen, 319 és 345a bekezdések.
- 36 *infra*, 3.2. rész.
- 37 Council Directive 90/314/EEC of 13 June 1990 on package travel, package holidays and package tours, *Official Journal of the European Communities* No. L 158 of 23 June 1990, 59–64.
- 38 Directive 97/5/EC of the European Parliament and of the Council of 27 January 1997 on cross-border credit transfers, *Official Journal of the European Communities* No. L 43 of 14 February 1997, 25–30.
- 39 Magnus, U., "The CISG's Impact on European Legislation" in Ferrari, F. (ed.), *The 1980 Uniform Sales Law: Old Issues Revisited in the Light of Recent Experiences*, 2003, Sellier European Law Publishers, 129, és a 142–3.; Magnus, U., "Europäisches Vertragsrecht und materielles Einheitsrecht – künftige Symbiose oder störende Konkurrenz?" in Mansel, H.-P. et al (eds.), *Festschrift für Erik Jayme*, 2004, Sellier European Law Publishers, 1307–1316.
- 40 Troiano, S., "The CISG's Impact on EU Legislation" (2008) *Internationales Handelsrecht*, 221–225.
- 41 Regulation (EC) No. 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the Law Applicable to Contractual Obligations (Rome I), *Official Journal of the European Union* No. L 177 of 4 July 2008, 6–16. Ez a Róma I. Szabályt alkalmazzunk majd 2009. december 17. napjától a szerződéses viszonyokban.
- 42 Giuliano, M. and Lagarde, P., *Report on the Convention on the law applicable to contractual obligations*, *Official Journal of the European Communities* No. C 282 of 31 October 1980, 1–50.
- 43 European Court of Justice, Judgment of 6 October 1976 in Case 12/76 – *Industrie Tessili Italiana Como v Dunlop AG*, 13.
- 44 Lásd European Court of Justice, Judgment of 29 June 1994 in Case C-288/92 – *Custom Made Commercial Ltd v Stawa Metallbau GmbH*, 27–28. bekezdések (alkalmazva a ULIS 59 (1) bekezdését); Advocate General Y. Bot, Opinion of 15 February 2007 in Case C-386/05 – *Color Drack GmbH v LEXX International Vertriebs GmbH*, at para. 67 (CISG). Cf. also Schroeter, U., "Vienna Sales Convention: Applicability to Mixed Contracts" and Interaction With the 1968 Brussels Convention" (2001) 5 *Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration* 74–78.; Witz, C., "The Place of Performance of the Obligation to Pay the Price: Art. 57 CISG" (2005–06) 25 *Journal of Law and Commerce* 325–327., (mindkettő további ajánlásokat tartalmaz a hazai jog számára)
- 45 Gebauer, M., *Grundfragen der Europäisierung des Privatrechts*, 1998, Universitätsverlag C. Winter, Heidelberg, at p. 234; Schulte-Nölke, H., "Eine neue Chance für das UN-Kaufrecht" (2003) *Zeitschrift für das Gesamte Schuldrecht* 401.
- 46 European Court of Justice, Judgment of 6 October 1976 in Case 12/76 – *Industrie Tessili Italiana Como v Dunlop AG*, 14 bekezdés.
- 47 Az ULIS, amelyet a Németországi Szövetségi Köztársaságban az 1973. július 17-i Einheitsliches Gesetz über den internationalen Kauf beweglicher Sachen útján hajtottak végre, 1974. április 16-án lépett hatályba Németországban, és azon időpontokra alkalmazandó szerződésekre alkalmazandó.
- 48 Kropholler, J. and von Hinden, M., "Die Reform des europäischen Gerichtsstands am Erfüllungsort (Art. 5 Nr. 1 EuGVÜ)" in Schack, H. (ed.), *Gedächtnisschrift für Alexander Luderitz*, 2000, Beck, 401–402., számos hivatkozással.
- 49 Kohler pontosan rámutatott arra, hogy ez valóban a felülvizsgálat elsődleges motivuma: Kohler, C., "Revision des Brüsseler und des Luganer Übereinkommens über die gerichtliche Zuständigkeit und die Vollstreckung gerichtlicher Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen – Generalia und Gerichtsstandsproblematik" in Gottwald, P. (ed.), *Revision des EuGVÜ – Neues Schiedsverfahrensrecht*, 2000, Gieseking, p. 1, 12, 16. 'eigenliches Revisionsmotiv'.
- 50 Council Regulation (EC) No. 44/2001 of 22 December 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, *Official Journal of the European Communities* No. L 12 of 16 January 2001, 1–23.
- 51 Commission of the European Communities, Proposal for a Council Regulation (EC) on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters of 14 July 1999, COM(1999) 348 final, 14.
- 52 Corte Suprema di Cassazione (Italy), Judgment of 27 September 2006 – *Saneco S.A. v Toscoline S.r.l.*, (2008) *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 165–167.; Corte Suprema di Cassazione (Italy), Judgment of 3 January 2007 – *Bourjois S.A.S. v Gommatex Poliuretani S.p.A.*; similarly Tribunale di Padova (Italy), Judgment of 10 January 2006, (2007) *Rivista di diritto internazionale privato e processuale* 147.
- 53 Mankowski, P., "Der Erfüllungsortsbegriff unter Art. 5 Nr. 1 lit. b EuGVVO – ein immer größer werdendes Rätsel?" (2009) *Internationales Handelsrecht* 46–55.; Schlosser, P., *EU-Zivilprozessrecht*, 3rd ed., 2009, C.H. Beck, München, 5–10a. bekezdések.
- 54 Bundesgerichtshof (Germany), Reference for a preliminary ruling of 22 August 2008 in Case C-381/08 – *Car Trim GmbH v KeySafety Systems SRL*, *Official Journal of the European Union* No. C-301 of 22 November 2008, 15–16.
- 55 Lásd *supra* 3.1.1.2. részben hivatkozásokkal.
- 56 Communication from the Commission to the European Parliament and the Council: "A More Coherent European Contract Law – An Action Plan" of 12 February 2003, COM (2003) 68 final.
- 57 Valójában úgy tűnik, hogy általában egyetértenek abban, hogy az eladási jogot egy egységes európai szerződési jogba foglalják bele, bármi legyen is ilyen projekt, Heutger, V., "Steps towards a European Sales Law" (2003) 7.5 *Electronic Journal of Comparative Law*, 1.; Huber, U., "Einheitliches Kaufrecht und europäisches Privatrechtsvereinheitlichung" in Due, O. et al (eds.), *Festschrift für Ulrich Everling*, 1995, Nomos, 493–496.; Staudenmayer, D., "Ein optionelles Instrument im Europäischen Vertragsrecht?" (2003) *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht* 828–829.; von Bar, C., "A European Civil Code, international agreements and European directives" in European Parliament, *The Private Law System in the EU: Discrimination on Grounds of Nationality and the Need for a European Civil Code*, Working Paper, Legal Affairs Series – JURI 103 EN, 1999, Luxembourg, 147–149, 6. bekezdés 'undoubtedly'.
- 58 Basedow, J., "Ein optionales europäisches Vertragsgesetz – Opt-in, Opt-out, wozu überhaupt?" (2004) *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht* 1.
- 59 Drobnig, U., "Scope and general rules of a European civil code" (1997) *European Review of Private Law* 489–489; Magnus, U., "Der Stand der internationalen Überlegungen", 83; Magnus, U., "Europäisches Vertragsrecht und materielles Einheitsrecht", at p. 1320; Tilmann, W., "Eine Privatrechtskodifikation für die Europäische Gemeinschaft?" in Müller-Graf, P.-C. (ed.), *Gemeinsames Privatrecht in der Europäischen Gemeinschaft*, 1993, Nomos, Baden-Baden, 485–488.; probably also Staudenmayer, D., "Ein optionelles Instrument", 836.
- 60 Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 19. §. 57.
- 61 Írország, Málta, Portugália, és az Egyesült Királyság.
- 62 Basedow, J., "The Communitarization of the Conflict of Laws under the Treaty of Amsterdam" (2000) 37 *Common Market Law Review* 687–702; Magnus, U., "Europäisches Vertragsrecht und materielles Einheitsrecht", 1320; Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 19. §. 48–62.
- 63 CISG 92. és 94. cikkéhez kifogást emelt Dánia, Finnország és Svédország, a CISG 95. cikk szerinti fenntartásait közölte a cseh és a szlovák köztársaságok, és fenntartással élt a CISG 95. cikkével. 96 CISG Magyarország, Lettország és Litvánia is.
- 64 Cf. Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 19. §. 73–81.
- 65 Lásd pl. Mak, V., *Performance-Oriented Remedies in European Sale of Goods Law*, 2009, Hart Publishing, Oxford, 31, aki ellenzi az itt javasolt megoldást.
- 66 Hondius, E. et al, *Principles of European Law Sales*, 2008, Sellier, Munich, at p. 104 (explaining the Principles of European Law's deviations from the CISG); Troiano, S., "The CISG's Impact on EU Legislation", at pp. 235ff (on the Draft Common Frame of Reference).
- 67 Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht* 7. §. 27.
- 68 *ibid.*, 18. §. 69–70.
- 69 Lásd további hivatkozásokat *ibid.*, 5–15. §§.
- 70 további alkalmazásai az CISG 90. cikkének az EU másodlagos jogából: pl.: Herber, R., "UN-Kaufrechtsübereinkommen: Produkthaftung – Verjährung" (1993) *Monatsschrift für Deutsches Recht*, 105–106.; Herber, R., "Mangelfolgeschäden nach dem CISG und nationales Deliktsrecht" (2001) *Internationales Handelsrecht* 187–191. (Herber, R., "Das Verhältnis des CISG zu anderen Übereinkommen und Rechtsnormen, insbesondere zum Gemeinschaftsrecht der EU" (2004) *Internationales Handelsrecht* 89–92., ahol az író határozott megközelítést alkalmaz); Schmid, C., *Das Zusammenspiel von Einheitlichem UN-Kaufrecht und nationalem Recht: Lückenfüllung und Normenkonkurrenz*, 1996, Duncker & Humblot, Berlin, 105.; Siehr, K., "Artikel 90" in Honsell, H. (ed.), *Kommentar zum UN-Kaufrecht*, 1997, Springer,

- Berlin, 7, Witz, W., "Artikel 90" in Witz, W., Salger, H.-C. and Lorenz, M., *International Einheitliches Kaufrecht: Praktiker-Kommentar und Vertragsgestaltung zum CISG, 2000*, Verl. Recht und Wirtschaft, Heidelberg, 3.
- 71 Brunner, C., *UN-Kaufrecht – CISG: Kommentar, 2004*, Stämpfli, Bern, Einl., at para. 16, Ferrari, F., "Universal and Regional Sales Law: Can They Coexist?" (2003) *Uniform Law Review* 177–182; Janssen, A., "The Final seller's right of redress under the Consumer Sales Directive and its complex relationship with the CISG" (2003) *European Legal Forum* 181–183; Magnus, U., "The CISG's Impact on European Legislation", 131; Schlechtriem, P. in Schlechtriem, P. and Schwenger, I. (eds.), *Commentary on the UN Convention, at Art. 90 (12)–(13), Art. 94 (3)*; Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 9 § (40), 10. § (11); Warthenberg, K., *CISG und deutsches Verbraucherschutzrecht: Das Verhältnis der CISG insbesondere zum VerbrKrG, HaustürgWG und ProdHaftG, 1998*, Nomos, Baden-Baden, 44.
- 72 *Supra* fn. 68 és Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 9 § (45) további hivatkozásokkal.
- 73 Flechtner, H. M., "Another CISG Case in the U.S. Courts: Pitfalls for the Practitioner and the Potential for Regionalized Interpretations" (1995) *15 Journal of Law and Commerce* 127, 134–135.; Witz, C., "CVIM: interprétation et questions non couvertes" (2001) *International Business Law Journal* 253, 258–259.
- 74 Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 36–48.
- 75 Grundmann, S., "Introduction" in Bianca, M.C. and Grundmann, S. (eds.), *EU Sales Directive: Commentary, 2002*, Intersentia, Oxford, 29; Schmidt-Kessel, M., "Zahlungsverzug im Handelsverkehr – ein neuer Richtlinienentwurf" (1998) *Juristenzeitung* 1135–1142.; Staudinger, A., "Die ungeschriebenen kollisionsrechtlichen Regelungsgebote der Handelsvertreter, Hauswiderrufs- und Produkthaftungsrichtlinie" (2001) *Neue Juristische Wochenschrift* 1974, 1978. o.
- 76 Flechtner, H.M., "Another CISG Case in the U.S. Courts", at pp. 132ff; see also Lookofsky, J., "Understanding the CISG in Scandinavia, 1996, DJÖF, Copenhagen, at § 2–9. In 80: 'interesting case'. A similar approach (favouring a European interpretation) is adopted by Grundmann, S., "Introduction" in Bianca, M.C. and Grundmann, S. (eds.), *EU Sales Directive*, 29.
- 77 Érdekes megjegyezni, hogy ez a pont csak nagyon kevés szerző foglalkoztat. Bonell, M.J., "Article 7" in Bianca, C.M. and Bonell, M.J. (eds.), *Commentary, note 2.2.2.* "...the Convention's ultimate aim [...] is to achieve world-wide uniformity in the law of international sale contracts" (emphasis added).
- 78 Schroeter, U., "Die Anwendbarkeit des UN-Kaufrechts auf grenzüberschreitende Versteigerungen und Internet-Auktionen" (2004) *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht* 20, at p. 22; Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 20 § (16).
- 79 Ferrari, F., "Universal and Regional Sales Law", at pp. 186–7; Magnus, U., "The CISG's Impact on European Legislation", at p. 135; Magnus, U., "Tracing Methodology in the CISG: Dogmatic Foundations" in Janssen, A. and Meyer, O. (eds.), *CISG Methodology, 2009*, Sellier, Munich, 58.
- 80 Hasonló nyelvet használtak az amerikai bíróságok a CISG-rendelkezések UCC-vel összhangban történő értelmezésének igazolására, lásd: *Delchi Carrier v Rotorex*, 71 F.3d 1024 et p. 1028. (2nd Cir. 1995); *Hilaturas Miel, SL v Republic of Iraq*, 573 F Supp 2d 781, at pp. 799–800. (S.D.N.Y. 2008); *Macromex Srl v Globex International, Inc.*, 2008 WL 1752530 (S.D.N.Y.); *Raw Materials, Inc v Manfred Forberich GmbH & Co KG*, 2004 WL 1535839 (N.D.Ill. 2004).
- 81 Cf. *Hilaturas Miel, SL v Republic of Iraq*, 573 F Supp 2d 781, at pp. 799–800 (S.D.N.Y. 2008).
- 82 Lásd a kritikus kritikát: Lookofsky, J. and Flechtner, H., "Nominating Manfred Forberich: The Worst CISG Decision in 25 Years?" (2005) *9 Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration* 199–202.
- 83 Lásd *supra* 3.1.1. részt.
- 84 Magnus, U., "The CISG's Impact on European Legislation", 135; Schlechtriem, P., "Kaufrechtssangleichung in Europa: Licht und Schatten in der Verbrauchsgüterkaufrichtlinie" in Schack, H. (ed.), *Gedächtnisschrift für Alexander Luderitz* (2000, Beck), 675–685; Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 17 § (26).
- 85 Advocate General V. Trstenjak, Opinion of 15 November 2007 in Case C-404/06 – *Quelle AG v Bundesverband der Verbrauchzentralen und Verbraucherverbände*, 44. bekezdés.
- 86 Advocate General V. Trstenjak, Opinion of 11 June 2008 in Case C-275/07 – *Commission v Italy*, 90. bekezdés.
- 87 European Court of First Instance, Judgment of 9 October 2002 in Case T-134/01 – *Hans Fuchs Versandschlachtereier KG v Commission of the European Communities*, at para. 56. in another proceeding before the European Court of First Instance, the Commission referred to Article 55 CISG, cf. European Court of First Instance, Judgment of 18 September 1997 in *Joined Cases T-121/96 and T-151/96 – Mutual Aid Administration Services NV v Commission of the European Communities*, 62. bekezdés.
- 88 Bonell, M.J., "Article 7" in Bianca, C.M. and Bonell, M.J. (eds.), *Commentary, note 3.1.1.*; Calvo Caravaca, A.-L., "Artículo 7" in Diez-Picazo y Ponce de León, L. (ed.), *La Compraventa Internacional de Mercaderías. Comentario a la Convención de Viena, 1998*, Editorial Civitas, 109; Diédrich, F., *Autonome Auslegung von Internationalem Einheitsrecht: Computersoftware im Wiener Kaufrecht*, 1994, Nomos, Baden-Baden, 46; Drobnig, U., "Ein Vertragsrecht für Europa" in Baur, J.F. et al (eds.), *Festschrift für Ernst Steindorff zum 70. Geburtstag am 13. März 1990, 1990*, de Gruyter, 1141–1145.; Fallon, M. and Philippe, D., "La Convention de Vienne sur les contrats de vente internationale de marchandises" (1998) *Journal des Tribunaux* 17, 20. o.; Franzen, M., *Privatrechtsangleichung durch die Europäische Gemeinschaft*, 1999, de Gruyter, New York, 483.; Grundmann, S., "Introduction" in Bianca, M.C. and Grundmann, S. (eds.), *EU Sales Directive*, 17.; Kilian, W., *Europäisches Wirtschaftsrecht*, 3rd ed., 2008, C.H. Beck, Munich, 187. bekezdés; Kötz, H., "Rechtsvereinheitlichung – Nutzen, Kosten, Methoden, Ziele" (1986) *50 Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht* 1., 7.; Kramer, E.A., "Uniforme Interpretation von Einheitsprivatrecht – mit besonderer Berücksichtigung von Art. 7 UNKR" (1996) *Juristische Blätter* 137–139.; Rösler, H., "Die Entgrenzung des Nationalprivatrechts: Potenzialanalyse von Unionsprivatrecht, CISG und Prinzipien" (2003) *European Legal Forum* 207, 212. o.
- 89 Schack, H., *Internationales Zivilverfahrensrecht*, 4th ed., 2006, C.H. Beck, Munich, 85. 'Geburtsfehler'.
- 90 Basedow, J., "Europäisches Privatrecht: Das UN-Kaufrecht vor den EuGH" (1992) *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 489.; Basedow, J., "Das BGB im künftigen europäischen Privatrecht: Der hybride Kodex" (2000) *200 Archiv für civilistische Praxis* 445., 457.; Basedow, J., "Die Europäische Gemeinschaft als Partei von Übereinkommen des einheitlichen Privatrechts" in Schwenger, I. and Hager, G. (eds.), *Festschrift für Peter Schlechtriem zum 70. Geburtstag*, 2003, Mohr, 165–186.; Bridge, M., *The International Sale of Goods: Law and Practice*, 2nd ed., 2007, Oxford University Press, Oxford, 11.03. pont; Drobnig, U., "Ein Vertragsrecht für Europa" 1145.; Heiss, H., "Europäisches Vertragsrecht: in statu nascendi?" (1995) *Zeitschrift für Rechtsvergleichung, Internationales Privatrecht und Europarecht* 54., 58.; Witz, C., "CVIM: interprétation et questions non couvertes" 259; Ziegel, J., "The Future of the International Sales Convention", 346.
- 91 Cathala, T., "L'interprétation uniforme des conventions conclues entre États membres de la C.E.E. en matière de droit privé" (1972) *Recueil Dalloz, Chronique* 31.; Mertens, H.-J., "Rechtsvereinheitlichung rechtspolitisch betrachtet: Bemerkungen aus Anlass des Haager einheitlichen Kaufrechts" in Lutter, M. et al (eds.), *Recht und Wirtschaft in Geschichte und Gegenwart: Festschrift für Johannes Bärmann zum 70. Geburtstag*, 1975, C.H. Beck, 651–669.
- 92 Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 21–24. §§.
- 93 Basedow, J., "Europäisches Privatrecht: Das UN-Kaufrecht vor den EuGH" 489; contra: Huber, U., "Einheitliches Kaufrecht und europäische Privatrechtsvereinheitlichung", 509.
- 94 Cf. European Court of Justice, Opinion 1/91 of 14 December 1991 – *Draft agreement between the Community, on the one hand, and the countries of the European Free Trade Association, on the other, relating to the creation of the European Economic Area*, 4. §. „igaz, hogy az EGK-Szerződésnek nincs olyan rendelkezése, amely megakadályozza, hogy a nemzetközi megállapodást a Bíróság hatáskörébe utaljon egy ilyen megállapodás rendelkezéseinek a harmadik országokban történő alkalmazása céljából történő értelmezésére...”.
- 95 Schroeter, U., *UN-Kaufrecht und Europäisches Gemeinschaftsrecht*, 21–53. §§.
- 96 Rabel, E., "Observations sur l'utilité d'une unification du droit de la vente du point de vue des besoins du commerce international", reprinted in (1957) *22 Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht* 117., 123. o. "Autre exagération".
- 97 Drobnig, U., "Ein Vertragsrecht für Europa", at p. 1145.; Kramer, E.A., "Uniforme Interpretation von Einheitsprivatrecht", at p. 139; Tuggey, T.N., "The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods: Will a Homeward Trend Emerge?" (1986) *21 Texas International Law Journal* 540–556.
- 98 Cf. the criticism by Junker, A., "Der EuGH im Arbeitsrecht – Die schwarze Serie geht weiter" (1994) *Neue Juristische Wochenschrift* 2527–2528; Pfeiffer, T., "Die Bürgschaft unter dem Einfluss des deutschen und europäischen Verbraucherrechts" (1998) *Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 1129., 1134. o. 'grob fehlsam'; Remien, O., "Über den Stil des Europäischen Privatrechts – Versuch einer Analyse und Prognose" (1996) *60 Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht* 1, 21. o. Schmid, C., "Legitimitätsbedingungen eines Europäischen Zivilgesetzbuchs" (2001) *Juristenzeitung* 674–678.
- 99 Cf. Huber, U., "Einheitliches Kaufrecht und europäische Privatrechtsvereinheitlichung", 509; Schmid, C., "Legitimitätsbedingungen eines Europäischen Zivilgesetzbuchs", 678–679.; Streinz, R. and Leible, S., "Die Zukunft des Gerichtssystems der Europäischen Gemeinschaft – Reflexionen über Reflexionspapier" (2001) *Europäisches Wirtschafts- & Steuerrecht* 1, 5–6.
- 100 Huber, U., "Einheitliches Kaufrecht und europäische Privatrechtsvereinheitlichung", 509.; Lipp, V., "Europäische Justizreform" (2001) *Neue Juristische Wochenschrift* 2657–2663.; Schwarze, J., "Artikel 220" in Schwarze, J. (ed.), *EU-Kommentar*, 2nd ed., 2008, Nomos, Baden-Baden, 6. §.
- 101 See Karton, J. and de Gerniny, L., "Can the CISG-AC Affect the Homeward Trend?" (2009) *13 Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration*.